

Динаміка правового регулювання звільнень при сплаті та нарахуванні плати за землю в умовах воєнного стану: на підставі судової практики

Владислав Віталійович Гаркуша*

*Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
Харків, Україна*

**e-mail: v.v.garkusha@nlu.edu.ua*

Анотація

*Актуальність теми дослідження зумовлено новими викликами, що постали перед Україною у зв'язку зі збройною агресією російської федерації та необхідністю адаптації правового регулювання плати за землю в частині її нарахування та сплати в період дії правового режиму воєнного стану. Метою статті є простеження динаміки правового регулювання плати за землю в період дії воєнного стану, огляд актуальної судової практики як національних судів стосовно вирішення спорів про скасування податкового повідомлення-рішення, так і практики Європейського суду з прав людини в аспекті визначення концептуальних засад, необхідних для застосування в нормотворчій діяльності. Методологічну основу цього дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи юридичної науки. Наголошено, що вивчення питання сплати та нарахування плати за землю має як прикладний, так і теоретичний характер, адже порушення засобів та правил нормотворчої техніки призводить до податкових спорів. На підставі проведеного аналізу правових конструкцій Податкового кодексу України та інших нормативно-правових актів окреслено проблеми в регулюванні плати за землю, що полягають у порушенні принципу верховенства права, передбаченого Конституцією України. Конституційний Суд України визначив принципи правової визначеності та правової передбачуваності складниками принципу верховенства права. Розкрито зміст принципу *in dubio pro tributario*, що використовується в практиці адміністративного судочинства. Неузгодженість приписів Податкового кодексу України та підзаконних нормативно-правових актів спричинила подвійне трактування платниками податків та контролюючими органами своїх прав та обов'язків. Проаналізовано позиції контролюючих органів у частині внесених змін до регулювання питання нарахування та сплати податкових зобов'язань з оподаткування земельних ділянок, розташованих на тимчасово окупованих територіях або на територіях, на яких ведуться (велись) бойові дії. На підставі проведеного дослідження сформульовано висновки щодо проблем правового регулювання звільнень при сплаті та нарахуванні плати за землю в умовах воєнного стану та надано рекомендації щодо необхідності дотримання*

принципів правової визначеності та передбачуваності при здійсненні нормотворчої діяльності задля можливості платникам податків передбачувати наслідки своїх дій та уникнення множинного трактування прав й обов'язків платниками податків і контролюючими органами.

Ключові слова: плата за землю; платник податку; принцип правової визначеності; місцеві податки; судова практика.

Dynamics of Legal Regulation of Exemptions in the Payment and Calculation of Land Fees in the Conditions of Martial Law: on the Basis of Judicial Practice

Vladyslav V. Harkusha*

Yaroslav Mudryi National Law University,
Kharkiv, Ukraine

*e-mail: v.v.garkusha@nlu.edu.ua

Abstract

The relevance of the research topic is stipulated by the new challenges faced by our country in connection with the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine and the need to adapt the legal regulation of land payment in terms of its calculation and payment during the period of martial law. The purpose of the article is to trace the dynamics of legal regulation of land payment during martial law, and to review the current case law of both national courts regarding the resolution of disputes on the cancellation of a tax assessment notice and the case law of the European Court of Human Rights in terms of determining the conceptual foundations for the construction of legal provisions. The study of the issue of payment and accrual of land payment is of both applied and theoretical nature, since violation of the means and rules of rule-making technique leads to tax disputes. The analysis of legal constructions of the Tax Code of Ukraine and other regulatory legal acts made it possible to identify problems in the regulation of land payment, which consist in violation of the rule of law principle provided for by the Constitution of Ukraine. The Constitutional Court of Ukraine has defined the principles of legal certainty and legal predictability as components of the rule of law. The inconsistency of the provisions of the Tax Code of Ukraine and bylaws has led to a dual interpretation of their rights and obligations by taxpayers and controlling authorities. The author analyzes the positions of the controlling authorities in terms of amendments to the regulation of the calculation and payment of tax liabilities for taxation of land plots located in the temporarily occupied territories or in the territories where military operations are (were) conducted. Based on the study, the author formulates conclusions regarding the problems of legal regulation of exemptions from payment and calculation of land payment under martial law and provides recommendations on the need to comply with the principles of legal certainty and predictability in rulemaking in order to enable taxpayers to foresee the consequences of

their actions and to avoid multiple interpretation of rights and obligations by taxpayers and controlling authorities.

Keywords: land payment; taxpayer; principle of legal certainty; local taxes; court practice.

Вступ

Приписи ст. 10 Податкового кодексу України (далі – ПК України) закріплюють вичерпний перелік місцевих податків та зборів. Так, до місцевих податків належать податок на майно та єдиний податок [1]. Аналізуючи зміст та складники податку на майно, можна стверджувати, що податок на майно є узагальнюючим поняттям для характеристики місцевих податків майнового характеру [2, с. 76]. Транспортний податок, плата за землю та податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, є складовими податку на майно (ст. 265 ПК України) [1]. Вибір такого переліку майнових податків зумовлений нескладністю адміністрування та визначення кола суб'єктів, у яких виникає обов'язок з ведення обліку, сплати та звітності стосовно зазначених податків [3, с. 404].

Указом Президента України від 24 лютого 2022 р. уведено правовий режим воєнного стану на всій території нашої держави [4]. Виклики, що постали перед Україною, потребують адаптації правового регулювання плати за землю відповідно до нинішніх обставин. Трансформація правового регулювання плати за землю є неминучою, адже чимало земельних ділянок перебувають на тимчасово окупованих територіях та в зонах ведення бойових дій [5], що унеможливує використання платниками податків земельних ділянок та їх часток за цільовим призначенням.

Відповідно до положень підп. 14.1.147 п. 14.1 ст. 14 ПК України земельний податок та орендна плата за земельні ділянки, що перебувають у державній та комунальній власності, є складовими плати за землю. Приписи підп. 14.1.74 п. 14.1 ст. 14 ПК України встановлюють, що земельна ділянка є частиною земної поверхні, яка наділена такими характерними ознаками: а) чітко встановлені межі; б) конкретне місцезнаходження; в) цільове призначення; г) має визначені щодо неї права [1]. Варто зауважити, що відповідно до ст. 64 Бюджетного кодексу України кошти від справляння плати за землю надходять до місцевих бюджетів у повному обсязі [6]. Питома вага в загальній доходній частині місцевих бюджетів від плати за землю коливається від 7 до 17 % [7, с. 8], тому при трансформуванні податкового законодавства варто знайти баланс між публічним та приватним інтересом, щоб органи місцевого самоврядування за рахунок власних фінансових надходжень мали змогу виконувати поставлені їм цілі та завдання, а коло

прав та обов'язків платників податків було чітко регламентоване нормативно-правовими актами з уникненням підстав для їх множинного тлумачення.

Убачається доцільним виокремити два етапи трансформування правового регулювання плати за землю в аспекті звільнень від сплати та нарахування земельного податку й орендної плати за землю в умовах воєнного стану та визнати початком кожного етапу прийняття закону, що передбачає внесення змін або доповнення чинних положень ПК України. Законодавець прийняттям Закону № 2120-ІХ від 15 березня 2022 р., а згодом – Закону № 3050-ІХ від 11 квітня 2023 р. мав намір звільнити від сплати та нарахування плати за землю, враховуючи особливості та місцезнаходження земельних ділянок, на встановлений законами термін. Здебільшого Закон № 3050-ІХ є вимушеним кроком законодавця, адже попередні доповнення до ПК України були внесені з порушенням правил нормотворчої техніки, недотриманням складових принципу верховенства права, і наслідком прийняття Закону № 2120-ІХ стала низка судових спорів платників податків з контролюючими органами.

Метою дослідження є надання правової оцінки динаміці правового регулювання звільнень при сплаті та нарахуванні плати за землю в період дії правового режиму воєнного стану, а також виокремлення підстав, що спричинили низку податкових спорів. Досягнення мети дослідження передбачає вирішення таких завдань: 1) дослідити трансформацію правового регулювання звільнень платників податків від сплати та нарахування плати за землю; 2) визначити необхідність дотримання принципів правової визначеності та передбачуваності при здійсненні нормотворчої діяльності; 3) проаналізувати судову практику на предмет законності та обґрунтованості судових рішень.

Матеріали та методи

Методологічну основу цього дослідження становлять як загальнонаукові, так і спеціальні методи юридичної науки. До застосованих у роботі загальнонаукових методів належать: загальнологічні, а саме: аналіз та синтез, індуктивний та дедуктивний методи. За допомогою аналізу та синтезу було досліджено окремі складники податку на майно та плати за землю. Індуктивний метод полягав у сходженні від одиничного до загального та застосовувався при визначенні частки фінансових надходжень від справляння плати за землю в загальній доходній частині місцевих бюджетів. Метод дедукції полягав у сходженні від загального до одиничного, що набуло свого вияву під час визначення складників верховенства права. Комплексне наукове дослідження вимагало застосування спеціальних методів юридичної науки: а) формально-юридичного; б) історико-правового. Формально-юридичний метод полягав у дослідженні змісту правових положень нормативно-

правових актів, що регулюють питання нарахування та сплати плати за землю. Історико-правовий метод використовувався під час простеження динаміки трансформування приписів ПК України, що передбачають підстави для звільнення від сплати та нарахування плати за землю.

Дослідження ґрунтується як на нормативних джерелах, так і на емпіричних матеріалах. Під час розгляду особливостей справляння плати за землю використовувались такі нормативно-правові акти: ПК України, Бюджетний кодекс України, постанова Кабінету Міністрів України № 1364 від 6 грудня 2022 р., Закон України № 3050-IX від 11 квітня 2023 р., Закон України № 2120-IX від 15 березня 2022 р. та Кодекс адміністративного судочинства України (далі – КАС України). За допомогою наведеної нормативної бази вдалося послідовно та ґрунтовно розкрити проблематику наукового дослідження. Аналіз зазначених вище нормативно-правових актів дав змогу сформулювати комплексне уявлення про правову природу плати за землю, умови для звільнення платників податків від сплати та нарахування плати за землю в період дії правового режиму воєнного стану. Емпіричною основою дослідження став аналіз правових позицій судів першої та другої інстанцій, а саме: рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 22 листопада 2022 р. (справа № 640/13387/22), рішення Чернігівського окружного адміністративного суду від 20 квітня 2023 р. (справа № 620/2876/23) та постанова Шостого апеляційного адміністративного суду від 28 серпня 2023 р. (справа № 620/2876/23). Також у роботі проаналізовано рішення Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини в контексті встановлення необхідності дотримання базових принципів права для створення чітких та зрозумілих правових норм. За допомогою емпіричної основи вдалося зберегти зв'язок між доктринальними напрацюваннями та правозастосовчою практикою.

Результати та обговорення

Бойові дії на території України та тимчасова окупація українських територій створюють нові виклики як для держави, так і для населення у сфері податкових правовідносин, адже податкове законодавство довоєнного періоду унеможлиблює належне регулювання суспільних відносин у сфері оподаткування в сучасних реаліях.

Проблеми правового регулювання звільнень платників податків від сплати та нарахування плати за землю, передбачених Законом України № 2120-IX від 15 березня 2022 р.

Першим етапом трансформування правового регулювання плати за землю стало прийняття Закону України № 2120-IX від 15 березня 2022 р. Метою

Закону є звільнення від сплати та нарахування плати за землю в період дії правового режиму воєнного стану, якщо земельна ділянка перебуває на тимчасово окупованій території, в зоні проведення активних бойових дій та у випадку знаходження на земельній ділянці вибухонебезпечних предметів і фортифікаційних споруд. Так, Законом № 2120-IX встановлено, що з 1 березня 2022 р. до 31 грудня року, в якому закінчиться дія правового режиму воєнного стану, не сплачується та не нараховується земельний податок і орендна плата за земельні ділянки, які перебувають у власності держави та територіальних громад. Плата за землю не нараховується та не сплачується за таких підстав: а) земельна ділянка чи її частка (пай) знаходиться на території ведення бойових дій; б) земельна ділянка чи її частка (пай) знаходиться на території, на якій раніше проходили бойові дії; в) земельна ділянка чи її частка (пай) знаходяться під тимчасовою окупацією збройними формуваннями російської федерації; г) якщо земельна ділянка чи її частка (пай) визнана військовою адміністрацією засміченою вибухонебезпечними предметами та/або на якій наявні фортифікаційні споруди. Перелік територій ведення бойових дій та тимчасової окупації мав визначатися Кабінетом Міністрів України (далі – КМУ) [8].

Варто зазначити, що в першій редакції постанови КМУ «Деякі питання формування переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією» № 1364 від 6 грудня 2022 р. (далі – Постанова КМУ № 1364) містилося положення, відповідно до якого перелік тимчасово окупованих територій та територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, затверджувався Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій [9].

Контролюючий орган зазначив, що перелік територій, затверджений Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, не може використовуватись в цілях оподаткування як підстава, що підтверджує розташування земельних ділянок під тимчасовою окупацією або в зоні ведення бойових дій для звільнення від сплати та нарахування плати за землю. Так, Головне управління Державної податкової служби у Київській області в листі № 3681/5/10-36-04-01 від 3 березня 2023 р. зазначає, що перелік тимчасово окупованих територій та територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, затверджений Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, не може застосовуватись з метою оподаткування. Така позиція обумовлена тим, що відповідно до ПК України перелік тимчасово окупованих територій та територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, має затверджуватись виключно КМУ, який у постанові № 1364 від 6 грудня 2022 р. закріпив лише механізм визначення територій, але не встановив перелік таких територій [10].

Роль принципів правової визначеності та передбачуваності при здійсненні нормотворчої діяльності

Конституційний Суд України в рішенні від 31 березня 2015 р. № 1-рп/2015 зазначив, що принцип правової визначеності та правової передбачуваності входить до структури принципу верховенства права, передбаченого Конституцією України. Важливість зазначених принципів зумовлюється необхідністю особи розуміти наслідки своїх дій та бути впевненою, що права, передбачені чинним законодавством, будуть реалізовані в повному обсязі [11]. Неузгодженість положень ПК України та постанови КМУ № 1364 суперечили принципу правової визначеності, адже слугували подвійному трактуванню прав і обов'язків платників податків і стали підставою виникнення податкових спорів. На важливості дотримання принципу правової визначеності у нормотворчій діяльності наголошує С. Погребняк, зазначаючи, що нормативно-правові акти повинні надати змогу учасникам правовідносин передбачати правові наслідки своїх дій [11, с. 491]. На думку вченого, держава повинна нести збитки у випадку колізій між нормативно-правовими актами [12, с. 496]. Також у рішеннях Європейського суду з прав людини особлива увага приділяється можливості особи передбачати наслідки від вчинюваних дій та розуміти коло своїх прав та обов'язків. Так, у рішенні у справі «Веренцов проти України» від 11 липня 2013 р. Європейський суд з прав людини констатував, що правові норми мають бути чіткими та зрозумілими, щоб особа могла передбачити наслідки своєї поведінки, що є ключовим чинником задля простого розуміння та його подальшого застосування [13].

Огляд судової практики

Наслідком неузгодженості правових положень Закону № 2120-IX та постанови КМУ № 1364 стало прийняття контролюючим органом податкових повідомлень-рішень. Аналіз судової практики свідчить, що суди задовольняють адміністративні позови платників податків про визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення. Так, у справі № 620/2876/23 позивач просив суд визнати протиправним та скасувати податкове повідомлення-рішення Головного управління Державної податкової служби у Чернігівській області. Суд у своєму рішенні керувався підп. 69.14 п. 69 підрозд. 10 розд. XX ПК України і переліком тимчасово окупованих територій та територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, затвердженим Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, та задовольнив позовні вимоги в повному обсязі, зазначивши, що нарахування суми податкового зобов'язання в період з 1 березня 2022 року

до 31 грудня року, в якому закінчиться дія воєнного стану, не відповідає нормам чинного законодавства [14]. Відповідач, не погодившись із рішенням суду першої інстанції, подав апеляційну скаргу до Шостого апеляційного адміністративного суду. Розглянувши апеляційну скаргу Головного управління Державної податкової служби у Чернігівській області, суд апеляційної інстанції постановою від 28 серпня 2023 р. залишив апеляційну скаргу без задоволення [15].

Варто погодитись із рішенням суду першої інстанції про скасування податкового повідомлення-рішення, проте виникають питання щодо обґрунтованості рішення. Так, відповідно до ч. 3 ст. 243 КАС України рішення суду слід вважати обґрунтованим у випадку надання судом оцінки всім аргументам учасників справи. Також згідно з вимогами п. 3 ч. 4 ст. 246 КАС України в мотивувальній частині судового рішення має бути надана мотивована оцінка кожному аргументу для встановлення наявності чи відсутності підстав для задоволення вимог позивача [16]. З аналізу судового рішення стає незрозумілим, у зв'язку з чим судом було прийнято рішення про задоволення позову, адже, дійсно, Законом № 2120-ІХ встановлено, що перелік тимчасово окупованих територій та територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, визначається КМУ, а не наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій.

У практиці адміністративних судів доволі поширеним є застосування принципу *in dubio pro tributario*, який полягає в пріоритеті тлумачення норм права на користь особи у випадку неоднозначного трактування прав та обов'язків [17]. На важливості вказаного принципу акцентують увагу Н. Блажківська та Д. Гетманцев, указуючи, що принцип *in dubio pro tributario* забезпечує реалізацію принципу правової визначеності, що дає можливість платникам податків передбачувати наслідки своїх дій [18]. О. Чорний наголошує, що застосування принципу *in dubio pro tributario* в податкових спорах запобігає односторонньому тлумаченню нормативно-правових актів на користь суб'єкта владних повноважень [19, с. 78].

Показовим є рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 22 листопада 2022 р. у справі № 640/13387/22 щодо скасування податкового повідомлення-рішення. Так, суд, застосовуючи приписи ст. 4 ПК України, а саме принцип презумпції правомірності рішень платника податків, зазначив, що у випадку, коли права та обов'язки як платника податків, так і контролюючого органу можуть трактуватись неоднозначно, рішення суду має бути прийняте на користь платника податку [20].

Правове регулювання звільнень від сплати та нарахування плати за землю відповідно до Закону України № 3050-ІХ від 11 квітня 2023 р.

Наступним етапом трансформації правового регулювання плати за землю стало прийняття Закону України № 3050-ІХ від 11 квітня 2023 р., який змінив механізм порядку визначення тимчасово окупованих територій та територій, на яких ведуться або велися бойові дії, а також строки та підстави для звільнення від сплати і нарахування плати за землю в умовах воєнного стану. Так, відповідно до Закону № 3050-ІХ платники податків звільнюються від сплати земельного податку та орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності в період з 1 березня 2022 року по 31 грудня 2022 року. В подальшому, з 1 січня 2023 року платник податку може отримати таку пільгу з першого числа місяця, в якому розпочались активні бойові дії або тимчасова окупація збройними формуваннями російської федерації території, на якій розташована земельна ділянка до останнього числа місяця завершення активних бойових дій чи тимчасової окупації. Також зміни стосувались і компетенції визначення переліку території активних бойових дій та тимчасової окупації. Такий перелік за новою редакцією Закону встановлюється у порядку, передбаченому КМУ [21].

Отже, Закон № 3050-ІХ урегулював проблемні питання щодо компетенції з визначення тимчасово окупованих територій та територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, та скоротив строки звільнення від нарахування та сплати плати за землю до останнього числа місяця, в якому земельна ділянка знаходилась під тимчасовою окупацією або в зоні ведення бойових дій. Безперечно, такі зміни слугуватимуть збільшенню доходної частини місцевих бюджетів. Також важливим є внесення Законом № 3050-ІХ змін до ст. 283 ПК України, відповідно до яких платники податків не сплачують земельний податок у випадку потенційно можливого забруднення земельних ділянок вибухонебезпечними предметами. Рішення про потенційну загрозу засмічення вибухонебезпечними предметами ухвалюють органи місцевого самоврядування або військово-цивільні адміністрації.

Висновки

Проведений аналіз трансформації правового регулювання плати за землю в період дії правового режиму воєнного стану дав змогу виокремити декілька проблемних аспектів, що допоможе уникнути їх у майбутньому. Так, головним недоліком Закону № 2120-ІХ є неузгодженість правових положень ПК України та підзаконних нормативно-правових актів щодо компетенції по встановленню тимчасово окупованих територій та територій, на яких велися або ведуться бойові дії. Встановлено, що недотримання

законодавцем окремих складових принципу верховенства права, а саме: принципу правової визначеності та принципу правової передбачуваності, стало підставою для виникнення податкових спорів. Прийняті контролюючим органом податкові повідомлення-рішення скасовувались у судовому порядку, проте виникають підстави вважати деякі рішення судів недостатньо обґрунтованими.

За допомогою Закону № 3050-IX вдалося належно врегулювати компетенцію щодо визначення тимчасово окупованих територій та територій, на яких велися або ведуться бойові дії. Також Законом № 3050-IX були скорочені строки звільнення від сплати та нарахування плати за землю, що сприяло знайденню балансу між публічним та приватним інтересом, адже відповідно до Закону № 3050-IX платники податків звільнюються від сплати та нарахування плати за землю до кінця місяця, в якому земельна ділянка знаходилась під тимчасовою окупацією або в зоні ведення бойових дій. У разі відсутності вибухонебезпечних предметів на земельних ділянках податковий обов'язок реалізується в повному обсязі.

Список використаних джерел

- [1] Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 26.09.2023).
- [2] Боксгорн А. Адміністрування місцевих податків і зборів: питання теорії і практики : монографія. Одеса : Юридика, 2022. 226 с.
- [3] Податкове право : підручник / за ред. Д. О. Гетманцева та М. П. Кучерявенка ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2023. 464 с.
- [4] Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 26.09.2023).
- [5] Про затвердження Змін до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією : наказ М-ва з питань реінтеграції тимчасово окуп. територій України від 17.08.2023 р. № 224. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1446-23#Text> (дата звернення: 01.10.2023).
- [6] Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 01.10.2023).
- [7] Іщенко М., Міщук Є., Мясоєдова А. Місцеві податки та збори у забезпеченні економічної безпеки держави. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2020. № 25. С. 5–13. URL: <http://ecology.chdu.edu.ua/index.php/2310-5534/article/view/216972> (дата звернення: 21.09.2023).
- [8] Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 р. № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення: 27.09.2023).
- [9] Деякі питання формування переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією : Постанова Кабінету

- Міністрів України від 06.12.2022 р. № 1364. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1364-2022-%D0%BF/ed20221206#Text> (дата звернення: 01.10.2023).
- [10] Лист Головного управління Державної податкової служби у Київській області № 3681/5/10-36-04-01 від 03.03.2023 р. URL: <https://ivankiv-gromada.gov.ua/ua/news/1502> (дата звернення: 20.09.2023).
- [11] Рішення Конституційного Суду України від 31.03.2015 р. Справа № 1-рп/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-15#Text> (дата звернення: 01.10.2023).
- [12] Погребняк С. Принцип правової визначеності як загальний принцип права. *Антропологія права: філософський та юридичний виміри (стан, проблеми, перспективи)* : статті учасників Міжнар. круглого столу (м. Львів, 3–5 груд. 2010 р.). Львів : Галицький друкар, 2010. С. 490–508.
- [13] Справа «Веренцов проти України» (Заява № 20372/11) : Рішення Європ. суду з прав людини від 11.04.2013 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_945#Text (дата звернення: 27.09.2023).
- [14] Рішення Чернігівського окружного адміністративного суду від 20 квітня 2023 р., судова справа № 620/2876/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110437624> (дата звернення: 20.09.2023).
- [15] Постанова Шостого апеляційного адміністративного суду від 28 серпня 2023 р., судова справа № 620/2876/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113069861> (дата звернення: 20.09.2023).
- [16] Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 01.10.2023).
- [17] Постанова Верховного Суду від 23.05.2023 р., судова справа № 826/17517/15. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111108637> (дата звернення: 20.09.2023).
- [18] Блажківська Н., Гетманцев Д. Як застосовується принцип in dubio pro tributario в умовах сучасної демократії. *Закон і Бізнес*. 2016. 13–19 лют. URL: https://zib.com.ua/ua/121653yak_zastosovuetsya_princip_in_dubio_pro_tributario_v_umovah_.html (дата звернення: 27.09.2023).
- [19] Чорний О. Принцип фіскальної достатності в системі основних засад податкового законодавства України. *Право та державне управління*. 2017. № 2(27). С. 75–82. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2017/14.pdf (дата звернення: 21.09.2023).
- [20] Рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 28 листопада 2022 р., судова справа № 640/13387/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107596279> (дата звернення : 20.09.2023).
- [21] Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо звільнення від сплати екологічного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за знищене чи пошкоджене нерухоме майно : Закон України від 11.04.2023 р. № 3050-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3050-20#Text> (дата звернення: 27.09.2023).

References

- [1] Law of Ukraine No. 2755-VI "Tax Code of Ukraine". (December 02, 2010). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
- [2] Bokshorn, A.V. (2022). *Administration of Local Taxes and Fees: Issues of Theory and Practice*. Odesa: Yurydyka.

- [3] Hetmantsev, D.O., & Kucheriavenko, M.P. (Eds.). (2023). *Tax Law*. Kharkiv: Pravo.
- [4] Decree of the President of Ukraine No. 64/22 "On the introduction of martial law in Ukraine". (February 24, 2022). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>.
- [5] Order of the Ministry of Reintegration of the Temporarily Occupied Territories of Ukraine No. 224. (August 17, 2023). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1446-23#Text>.
- [6] Budget Code of Ukraine No. 2456-VI. (July 8, 2010). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
- [7] Ishchenko, M., Mishchuk, E., & Myasoedova, A. (2020). Local taxes and duties in ensuring the economic security of the state. *Modern Economic Problems and Entrepreneurship*, 25, 5-13. Retrieved from <http://ecology.chdu.edu.ua/index.php/2310-5534/article/view/216972>.
- [8] Law of Ukraine No. 2120-IX "On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Other Legislative Acts of Ukraine Regarding the Validity of Provisions for the Period of Martial Law". (March 15, 2022). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>.
- [9] Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1364 "Some Issues of Formation of the List of Territories in which Military Operations are Conducted (Were Conducted) or Temporarily Occupied by the Russian Federation". (December 6, 2022). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1364-2022-%D0%BF%ED20221206#Text>.
- [10] Letter of the Main Department of the State Tax Service in Kyiv region No. 3681/5/10-36-04-01. (March 03, 2023). Retrieved from <https://ivankiv-gromada.gov.ua/ua/news/1502>.
- [11] Decision of the Constitutional Court of Ukraine No. 1-рп/2015. (March 31, 2015). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-15#Text>.
- [12] Pogrebnyak, S. (December 3-5, 2010). The principle of legal certainty as a general principle of law. In *Anthropology of Law: Philosophical and Legal Dimensions (Status, Problems, Prospects)*. (pp. 490-508). Lviv: Halytskyi drukar.
- [13] Decision of the European Court of Human Rights in the case "Vierentsov v. Ukraine". (April 11, 2013). (Application No. 20372/11). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_945#Text.
- [14] Decision of the Chernihiv District Administrative Court. (April 20, 2023). Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110437624>.
- [15] Resolution of the Sixth Administrative Court of Appeal in the case No. 620/2876/23. (August 28, 2023). Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110437624>.
- [16] Code of Administrative Procedure of Ukraine No. 2747-IV. (July 6, 2005). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.
- [17] Resolution of the Administrative Court of Cassation of the Supreme Court in the case No. 826/17517/15. (May 23, 2023). Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111108637>.
- [18] Blazhkovska, N., & Hetmantsev, D. (February 13-19, 2016). How the principle of in dubio pro tributario is applied in modern democracy. *Law and Business*, 7. Retrieved from https://zib.com.ua/ua/121653yak_zastosovuetsya_princip_in_dubio_pro_tributario_v_umovah_.html.

- [19] Chornyi, O. (2017). The principle of fiscal sufficiency in the system of basic principles of tax legislation of Ukraine. *Law and Public Administration*, 2(27), 75-82. Retrieved from http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2017/14.pdf.
- [20] Decision of the District Administrative Court of Kyiv No. 640/13387/22. (November 28, 2022). Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107596279>.
- [21] Law of Ukraine No. 3050-IX "On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Other Legislative Acts of Ukraine Regarding Exemption from Environmental Tax, Land Payment and Tax on Real Estate Other Than a Land Plot for Destroyed or Damaged Real Estate". (April 11, 2023). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3050-20#Text>.

Владислав Віталійович Гаркуша

аспірант кафедри податкового права
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
61024, вул. Григорія Сковороди, 77, Харків, Україна
e-mail: v.v.garkusha@nlu.edu.ua
ORCID 0009-0000-5006-0739

Vladyslav V. Harkusha

Postgraduate Student of the Tax Law Department
Yaroslav Mudryi National Law University
61024, 77 Hryhoriia Skovorody Str., Kharkiv, Ukraine
e-mail: v.v.garkusha@nlu.edu.ua
ORCID 0009-0000-5006-0739

Рекомендоване цитування: Гаркуша В. В. Динаміка правового регулювання звільнень при сплаті та нарахуванні плати за землю в умовах воєнного стану: на підставі судової практики. *Проблеми законності*. 2024. Вип. 164. С. 135–147. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.164.290206>.

Suggested Citation: Harkusha, V.V. (2024). Dynamics of Legal Regulation of Exemptions in the Payment and Calculation of Land Fees in the Conditions of Martial Law: on the Basis of Judicial Practice. *Problems of Legality*, 164, 135-147. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.164.290206>.

Статтю подано / Submitted: 08.02.2024
Доопрацьовано / Revised: 16.02.2024
Схвалено до друку / Accepted: 28.03.2024
Опубліковано / Published: 29.03.2024